

elmondhatni, hogy kevesebb több lett volna.

Egyik érdekessége a kiállításnak *László Fülöpnek* 1889-ből való leány-portréja, a mely a Paltzauer-család tulajdona. A világhíres festőt akkor még *Laubnak* hívták és a portré bizony nem árulja el azokat a bizonyos orosz-lánkörmököt. Bizonyára sok nézője akad majd a *Reök* Iván tulajdonát képező két Munkácsy-képnek és hihetőleg a többi műgyűjtő által kiállított tárgyaknak is bőségesen akad szemlélője. A kiállítás egyik termében vannak elhelyezve dr. *Szalay József* kézirat-gyűjteménye és könyvritkaságpéldányai.

Az elrendezés munkája még folyik, de remélhető, hogy a holnapi megnyitás alkalmára elkészülnek vele és a közönséget semmi sem fogja gátolni szemlélődésében. A kiállítás jövedelmének egy része a szegedi hadiárvák javát fogja szolgálni. A cél istenes és minden pártfogásra érdemes.

A kiállítás vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg. A kör vezetősége ma felkereste dr. *Somogyi Szilveszter* polgármester védnököt, aki vállalta, hogy a kiállítást ünnepélyesen meg fogja nyitni. A vezetőség *Permetzky Jenő* altábornagy védnökénél is megjelent, aki szintén megjelenik a vernizsázon.

Az alsóvárosi Ferenc-rendi kolostor nem vesz részt a kiállításon. Ennek oka az, hogy a Ferenc-rendiek 500.000 koronára óhajtották bebiztosítani kiállítandó egyházi szerelvényeiket. A tulnag biztosítási díj miatt azután nem kerülhetnek kiállításra az alsóvárosi műkincsek.

A vernizsás napján, valamint ünnepnapokon a belépődíj 2 korona, ezzel szemben hétköznapokon olcsó munkás és tanulójegyek lesznek, az egy koronás belépődíjjal szemben.

Külön látványosság lesz a kupolaterem átalakítása, mert a katonai mérnökség *Ádámfy János* főhadnagy vezetése mellett faparávánokkal bevontak. Itt képeket és grafikai lapokat állítanak ki.

A katalógus ára egy korona, címlapját *Petrováts Emil* rajzolta. Tartalmazza a főkiállítást és a Back-malom leírását gyönyörű illusztrációkkal.

az eperfa alatt, boldogan néz a jószágra és szeretettel mondja neki: gyere, gyere Riska...

Az öreg tehát lassan odalépet és megáll. Virágné leteszi a kisteknőt, amelyben az abrak van, a derecével meghintett cékla, ami elsőrangú étele a tehénnek, aztán Riska nyakába illeszti a kötelet, amelylyel megkötöti, hogy a fejénél ne okvetetlenkedjen. Mert néha rossz kedvében is lehet a jószág s ilyenkor rug is, dőf is. A derecére azonban ha rossz kedve is van, engedelmes lesz, mert azt hiszi fenéig tejfő. Derece van alól is. Így teszik „lóvá“ a tehenet, mint néha az emberek egymást...

És most mondjuk el a fejest Nem árt ez kérem, sokan ugyanis könyvből ösmerik ezt a hasznos műveletet, ami olykor talán nem is felel meg egészen a valóságnak. A könyv sem szentírás. Nos, Virágné a tehen elé teszi a derecével beszórt összevagdalt céklát, a fejőszéket az állat mellé igazítja, azután langyos vízzel megmossa a tőgyét, ujjhegyre kent zsirral meghuzogatja, hogy jobban csusszon és két kézzel nekifog a fejéhez. Ha nem mossa, nem zsirozza meg, akkor azt mondják: romlik a tőgye. Kivérzik. Jó gazdánál olyan a tehen tőgye, mint a selyem. Nem is a gazda javára íródik ez, hanem a gazdasszonyára. A gazdasszony ügyességét, tisztaságát és életrevalóságát ebből épp' úgy megállapítják a mindent szemügyre vevők, mint teszem azt a háztájéknak a rendezettségéből, a konyhának a tisztaságából, a vászonneműek fehérségéből és egyéb más körülményből, amely általános rendre és gondosságra vall. Eközben vékony sugárban zubogni kezd a

Beszélgessünk.

*

A fahonvéd: Holnap újra ünnep lesz, pünkösdi ünnepének napja. Valamikor ugyancsak énekelgettük ezen a szent napon: Mi van ma, mi van ma, piros pünkösdi napja, holnap lesz, holnap lesz a második napja.

En: Sajnos, a pünkösdi most is piros lesz, de a sok kihullott vértől.

A fahonvéd: A vér hullása helyett eső hullana pedig. Elszárad minden, ha így marad az idő.

En: És akkor még az öntudat sem segít rajtunk.

A fahonvéd: Öntudata, ugy-e, mindenkinek van? Hogy lehet mégis, hogy innen fel-séges király urunknak egy oly sürgönyt mentesztettek, amelyet az öntudatos nők nevében küldtek a trón zsámolyához.

En: Bizony, a meghatározással egy kicsit elvetették a sulykot. Mert ha valaki, a nők bizonyára öntudatosak. Valamennyien. Csakhogy az egyiknek az öntudata élesebben nyilatkozik meg, mint a másinak. Így van ez a férfiaknál is. Az öntudatnak is fokozatja van, mint a szépségnek.

A fahonvéd: Vagy a csunyaságnak, ami most éli aranykorát. Ugy értem, hogy az emberi cselekedetekben. Mert lássa most, hogy már redukálva lett a hustalan napok száma, a hus ára nemhogy csökkent volna, de emelkedett.

En: Ezen nem lehet, de nem is kell csodálkozni. Tudvalevő, hogy a szegény mészárosok mind soványak és most hizókurát tartanak.

A fahonvéd: Csak az a baj, hogy a mi zsirunkon.

En: Valakinek a zsirján csak kell. És az már emberi természet, hogy inkább a más zsirját használja, mintsem a magáét fogyasztja.

A fahonvéd: Még jó szerencse, hogy van mit és kiről fogyasztani. Csak azon csodálkozom, hogy még mindig türjük a tagló-csapásokat.

En: Nem az a legény, aki üt, hanem aki állja.

friss tej a fejőbe, majd hirtelen habot ver, fölrad, mint a pohárba eresztett friss sör. Az egyik edény hamarosan tele lesz, jön a másik. Ezt a kislánynak nyújtja oda, aki tejesfazékba önti át. Riska ezalatt kérődzve fogyasztja a vacsoráját és hátra-hátranéz, vajjon ki feji. Ha idegen kéz dolgozik a tőgyén, akkor rug, s a tejet is visszatartja. Virágné olyan egyóra alatt kifeji az őt, hat liter tejet, azután a hegyes tejszűrő szitán megszüri s a tejes fazékokat hűvös helyre teszi. Leginkább a ház ereszete alá a polcra, persze tiszta ruhával lekötve, hogy valami bele ne essen. Nyáron, ha nagy meleg van, kötélen leeregeti a kávéskutba, úgy, hogy a víz ne érje el. Reggelre a tej feladja a fölit, ezt kanállal leszedi és másik fazékba rakja, ahol pár nap alatt megkeménykedik, ekkor ruhába köti és kicsurgatja belőle a savót. Ami megmarad, az a tejfél. (Most nyolc korona literje.) A lefölezött tej megalszik, ezt megint ruhába köti s mikor ebből is kicsorog a savó: kész a túró. A finom, tejeles, májszerű túró, ami izét, javát adja a híres szegedi „kopófülü“, szakgatót túrócsuszának. Ha meg tarhót akar készíteni, akkor a kifejt tejet jól felforralja, hogy a savó elpárologjon, ezt azután apró bögrékbe rakja és fészket csinál nekik párnák között, hogy ne hüljön ki egészen. Mikor féllangyos, akkor tarhómagot tesz a bögrékbe, felkavarja és így hagyja őket teljesen kihűlni. Ha ez is megtörténik, kész a finom csemege — a tarhó.

Hát szép ezt nézni. Valóban szép... Az ember látja, hogy a föld gyenge, illatos vi-

A fahonvéd: Sokat kiáll az ember. Lám, a szegény gyöngyösiek is kiállták az újabb tűz pusztítását. Elhamvadt az ősi magyar város.

En: Majd fölépül a részvét és az ember-szeretetet nyomán.

A fahonvéd: A város azonnal sietett az adományával, hogy enyhítse a nyomort. Hanem a társadalom késik, a szegedi nép, amely a nagyvíz idején ugyancsak részese volt az ország népe szíve megnyilatkozásának. Ugy érzem, hogy itt kellene most valamit tenni.

En: Még pedig azonnal. Mert ha áll az ősi dictum: Kétszer ad, ki rögtön ad, most tizszeresen ad, aki rögtön adja a részvétéből fakadó filléreket.

A fahonvéd: Csak azt ne felejtjük, hogy valamikor nekünk is jól esett, hogy hónunk alá nyultak.

En: Nem felejtjük, sőt viszonzozzuk is. Az ünnepelt művészpár, a *Góthék*, már az első napon szóvá tették, hogy matinét kellene rendezni a színházban, ahol díjmentesen ők is részt vennének. Azt hiszem mire a jövő hónap első hetében visszatérnek, nyélbe is ütődik az okos gondolat.

A fahonvéd: Szép gondolat, érdemes a kivitelre és a legteljesebb pártfogásra. Fel kell emelni a szívek érzését, ha bajba kerülnek magyar testvéreink!

En: Ha valahol, itt ugyancsak értenek a felemeléshez. A tanács egyebet se tesz, csak emeli a színházi helyárakat. Az igazgató alig kéri, már is emeli.

A fahonvéd: Azt hiszem, az ilyen emelésre a közönség nem igen emeli meg a kalapját. Még emlékszem, a régi időben úgy volt, hogy a színházi esztendő végén vendégekkel kedveskedtek az igazgatók a közönségnek. Egy kis ananászt nyújtottak a sok krumpli után. De nem emelték és nem is kívánták emeltetni a helyárakat.

En: Akkor még a közönség színházba járó kedvét kívánták emelni és akkor még a tanács nem volt olyan emelkedő hangulatban. A közönség érdekét is tekintetbe vették s annak az érdekét is szolgálták, művészi tekintetben. Most monoklin keresztül nézik a művészetet és a közönség érdekét.

rága füve, heréje miképpen alakul át minden boszorkánykonyha nélkül elsőrangú táperővé. Igaza van a szólás-mondásnak: Isten fűben, fában hagyta az orvosságot.

Ekkorra csendesen leáldozik. Az a kevéske zaj, ami nappal itt-ott hallatszik a tanyán, mind elül. Csak a verebek rebbennek meg néha az ereszet alatt, egy-egy szellőshanas érinti össze a leveleket a fákön, no és a kutyák is jelt adnak magukról a közeli szomszéd-tanyákból, amint üdvözlök a teleholdat, melynek mosolygó, bágyadt arca nemsokára megjelenik a föld pereménél és lassan poroszkál a fák tetejébe, hogy onnan folytassa éjjeli leselkedését a fényével előntött szendergő tanyavilág fölött.

A lelkek pedig ismét összetalálkoznak. Az egyik is megy jó darabon, a másik is jön jó darabon, hogy valahol messze, ahol soha nem jártak, ahol idegen minden, ahol a táj is olyan furcsa, a virágokon is vérrozsda vöröslök, az emberek idegen nyelven beszélnek s ahol a félelem úgy szálldos, mint az árny — beszélgessenek. Miről beszélgessenek?... Ami fáj a szívüknek, ami fölbuggyan a fekete fátyollal bevont lélekből s ami mégis olyan gyötrően-édes, olyan zsiabasztóan megnyugtató. És másnap, mikor napkeltekor kieregeti Virág Péterné a pelyhes kis csirkéket az istállóból, fanyar mosolylyal mondja a köszönés után:

— Olyan szépet álmodtam az éccaka.

Kisvártatva teszi hozzá:

— Az urammal álmodtam...